

Pardubický kraj nabídl inspiraci v péči o ohrožené děti

14.6.2022 - | Krajský úřad Pardubického kraje

Děti, které z nějakých důvodů nemohou žít ve vlastní rodině a jak změnit péči o ně k lepšímu. To je téma, kterým se Pardubický kraj zabývá velmi intenzivně od roku 2014. Hledá inspiraci v zahraničí, zapojuje se do různých mezinárodních projektů a hlavně mění stav věcí. Své výsledky představil na celostátní konferenci nazvané „Změny v péči o ohrožené děti“ minulý týden v Pardubicích.

O konferenci byl velký zájem jak z dalších krajů, tak i z dětských domovů a neziskových organizací napříč Českou republikou. Není divu. Na cestě, po které se Pardubický kraj v této oblasti vydal, dosáhl pozoruhodných výsledků. „Takzvanou transformací prošly všechny tři bývalé kojenecké ústavy i všech pět dětských domovů. Vznikla dvě dětská centra s novými kompetencemi a v ústavní péči v našem kraji už není žádné samostatné zdravé dítě do tří let. Všude, kde to jde, se snažíme upřednostňovat náhradní rodinnou péči. Přes 50 % dětí umístěných v dětských domovech v Pardubickém kraji žije v komunitní formě péče, tj. v bytech nebo rodinných domcích, kde jsou stáli vychovatelé, děti se podílejí jak na přípravě jídel, nákupech, úklidu. Na zvoncích není název dětského domova, ale je tam příjmení, které si rodinná skupina zvolila. U dvou dětských domovů jsme již zcela opustili ústavní budovy,“ shrnul současnou situaci radní pro sociální péči a neziskový sektor Pavel Šotola, který stál před osmi lety u počátků celého procesu.

Jiné bydlení, jiný přístup a příprava na další život

Změnu péče o ohrožené děti v jednotlivých zařízeních popsali přítomným někteří ředitelé osobně a účastníci konference je zahrnovali řadou dotazů. Zajímalo je třeba, jaký vliv mají změny v dětských domovech na zaměstnance a děti, na financování provozu komunitní formy péče, kolik je zaměstnanců na jednu rodinnou skupinu nebo jak běžně fungují a hospodaří jednotlivé domácnosti.

„Myslím, že všichni vnímali, že myšlenku transformace péče museli vzít za svou nejprve zaměstnanci těchto zařízení pro děti. Ti si za pomoci odborníků a s naší podporou vytvořili transformační plány, vzdělávali se v nových dovednostech a postupně si uvědomovali, proč je potřeba změnit zaběhlé přístupy a jaký to má smysl. Někteří odešli, ale velká část zůstala, a když vidí výsledky, už by neměnili,“ řekl Pavel Šotola.

Pracovníci dětských domovů mají nyní možnost navázat s dětmi mnohem kvalitnější vztah, který je založený na společných zážitcích. Sami reflektují, že při společném vaření nebo večer v obýváku se o dětech dozvědí více, než dříve. Vychovatelé vnímají, že děti jsou klidnější, protože nejsou vystavené tolika konfliktním situacím a nechtěným střetům, jako tomu bylo během života v jedné velké budově. Děti už nechodí ze školy do Domova, ale domů.

Změny nejsou zadarmo, ale vyplatí se

Problematika péče o ohrožené děti spadá do kompetence sociální, školské a zdravotní. Naštěstí v Pardubickém kraji je na změnách od počátku shoda všech tří rezortů. Od samého počátku projektu si byl Pardubický kraj vědom i nemalých finančních dopadů, a proces změn proto probíhá postupně na základě stanovených priorit jednotlivých zařízení. Pardubický kraj finančně podporoval snížení počtu dětí ve skupině z 8 na 6, výjimečně na 5 dětí, výhledově počítá se 4 - 5 dětmi v domácnosti. „Zvýšené finanční náklady hradí Pardubický kraj ze svého rozpočtu. Z těchto důvodů vítáme změny ve

financování dětských domovů podle počtu rodinných skupin a ne podle kapacity. Přesto je ale potřeba financování ještě upravit, aby bylo možné zajistit daný personální standard pro každou samostatnou domácnost s menším počtem dětí, ideálně 4-5 dětí na jedné rodinné skupině. Dětské domovy už nepotřebují uklízečky a kuchařky, ale potřebují více odborného personálu, který bude s dětmi pracovat," uvedl radní Josef Kozel, který má v rámci školství v kraje na starosti i dětské domovy.

Výraznou proměnou nabízených služeb prošla i dvě dětská centra sloučená ze tří bývalých kojeneckých ústavů. „V současné době zaměřují na péči a podporu dětem s vážným zdravotním postižením a jejich rodinám. Nabízejí terénní a ambulantní služby na sociálně-zdravotním pomezí, které v současném systému chybí. Mezi nově poskytovanými službami jsou např. odlehčovací pobyty, fyzioterapeutické ambulance nebo terénní zdravotní služba. Hlavní komplikací na cestě ke změnám vidíme právě v roztržitosti systému péče o ohrožené děti a rodiny mezi několika resortů, a také v pomalých legislativních změnách, které na potřeby v regionech reagují s velkým zpožděním," konstatovala za zřizovatele dětských center náměstkyně hejtmana pro zdravotnictví Michaela Matoušková.

Jak se k tomu staví stát?

Na konferenci vystoupili také zástupci ministerstev sociálních věcí a školství, mládeže a tělovýchovy. „Moc mě potěšilo jejich pozitivní hodnocení našeho přístupu a dosavadních výsledků. Musím ocenit vystoupení pana Jana Mušuty, ředitele odboru řízení a podpory regionálního školství z MŠMT. Jeho velmi věcná prezentace přinesla velkou naději pro nastavení systémového financování komunitních domácností dětských domovů a sám vyjádřil nutnost změn v systému péče o ohrožené děti. Rádi budeme naše zkušenosti i reálné výsledky dále sdílet. Všem krajům i dětským domovům jsem nabídl podporu z naší strany při nastavování procesu změn v jejich kraji či zařízení," dodal na závěr Pavel Šotola.

AKTUÁLNÍ STAV DĚTSKÝCH DOMOVŮ:

Všechna zařízení v Pardubickém kraji prošla v kratší či delší době velkými změnami. Děti bydlí obvykle v bytech o velikosti 3 + 1 nebo 4 + 1 v běžné zástavbě na sídlištích v panelákových bytech nebo v samostatných domcích a stará se o ně nejčastěji pět stálých pracovníků (2 vychovatel a 3 asistenti pedagoga) ve směnném provozu. Pro představu, jakými změnami jednotlivá zařízení postupně prošla, uvádíme krátký přehled:

Dětský domov Dolní Čermná - v roce 2020 byly přestěhovány tři rodinné skupiny do vytypovaných bytů v různých městech, řešila se jejich úprava, vybavení a složení. Budova na odloučeném pracovišti v Horní Čermné byla zcela opuštěna a převedena do majetku obce.

Dětský domov Holice - během roku 2020 se podařilo přestěhovat jednu rodinnou skupinu do samostatného bytu ve středu města. Část původní budovy (bývalá hospodářská část) projde rekonstrukcí a vzniknou prostory pro činnost sociálně aktivizační služby „Spolu“, jejímž posláním je podpora rodin, kterým hrozí umístění dítěte mimo rodinu nebo je již umístěno v ústavním zařízení.

Dětský domov Moravská Třebová - v roce 2021 proběhla přestavba bývalého rodinného domku, kam se přestěhovala jedna skupina dětí. Uvolněná část zařízení bude rekonstruována a vzniknou dva startovací byty pro mladé dospělé.

Dětský domov Pardubice - v současné době disponuje zařízení třemi byty pro 3 rodinné skupiny a dvěma garsonkami, které slouží jako startovací byty. Aktuálně je v jednání pronájem dalšího bytu. V blízké budoucnosti by mělo dojít ke stavbě domků nebo dvojdomku, do kterého budou přestěhovány

zbývající dvě rodinné skupiny. Stávající budova bude prodána.

Dětský domov Polička – zde byla dokončena výstavba domku pro jednu rodinnou skupinu ve vilové čtvrti v Poličce, dále má zařízení pronajatý domek v nedaleké obci a další byt na sídlišti ve městě. Původní budova byla za výhodných podmínek uvolněna pro potřeby města.

<https://www.pardubickykraj.cz/aktuality/116723/pardubicky-kraj-nabidl-inspiraci-v-peci-o-ohrozene-deti>